

INRIKTNINGSDOKUMENT

Antaget av styrelsen 2026-04-08

Civilsamhällets roll i Skaraborg

Utgångspunkt

Civilsamhället i Skaraborg är en bärande kraft för demokrati, gemenskap och lokal utveckling – särskilt i landsbygder och på småorter, där offentliga strukturer dragits tillbaka.

Denna plan syftar till att stärka civilsamhällets roll, i samspel med det offentliga. Planen bygger på erfarenheter och inspel från bl.a. tre dialoggrupper och fokuserar på följande utvecklingsområden:

1. *Jämbördig dialog*
2. *Tillit – ökade kunskaper*
3. *Långsiktiga finansieringsformer*

Dessa utvecklingsområden överensstämmer också med gällande prioriteringar i Överenskommelsen mellan Västra Götalandsregionen (VGR) och det civila samhället.

1. Jämbördig dialog

Målbild

En etablerad och fungerande dialog mellan civilsamhälle och offentliga aktörer där roller, ansvar och förväntningar är tydliga och ömsesidigt accepterade.

Utmaningar

- Otydlig ansvarsfördelning mellan kommuner och civilsamhälle
- Begränsat inflytande för föreningsliv i samhällsplanering och genomförande
- Centralisering av beslut bort från landsbygder och småorter
- Brist på strukturer för kontinuerlig dialog

Inriktning

- Stimulera kontinuerlig och långsiktig dialog/samråd mellan kommuner och civilsamhället
- Tydliggöra "vem gör vad" – särskilt i gränssytan mellan offentlig sektor och civilsamhälle
- Stärka platsutveckling liksom lokal delaktighet och inflytande

Föreslagna åtgärder

- Tydliggöra utvecklingsgrupper, samhällsföreningar, byalag m.fl. roll i dialoger och förstärka deras inflytande
- Erbjudna strukturer för lokala dialogmöten och överenskommelser
- Forma delregionalt samråd mellan civilsamhälle och Skaraborgs kommunalförbund
- På regional nivå medverka till utveckling av överenskommelsen mellan VGR och civilsamhälle
- Synliggöra och sprida goda exempel via Hela Sverige Skaraborg

2. Tillit – ökade kunskaper

Målbild

En ökad ömsesidig tillit mellan civilsamhälle och offentliga aktörer, baserad på kunskap, förståelse och rimliga villkor.

Utmaningar

- Låg kunskap i offentlig sektor om civilsamhällets villkor och drivkrafter
- Ökad kontroll, byråkrati och dokumentationskrav
- Bristande kunskap om föreningsarbete i yngre generationer
- Risk att engagemang kvävs av administration

Inriktning

- Öka kunskapen om civilsamhället i offentliga organisationer
- Skapa enklare och mer tillitsbaserade system
- Skickliggöra föreningar och föreningsfunktionärer på att arbeta med dessa frågor
- ”Armlängds avstånd” mellan civilsamhälle och offentlig sektor

Föreslagna åtgärder

- Genomföra gemensamma utbildningar för kommuner och civilsamhälle
- Stärka ungdomars väg in i engagemang och demokrati
- Lyfta fram civilsamhällets roll i sociala frågor (t ex ensamhet, trygghet, beredskap)

3. Långsiktiga finansieringsformer

Målbild

Stabila och förutsägbara ekonomiska villkor som gör det möjligt för civilsamhällets organisationer att utvecklas långsiktigt.

Utmaningar

- Diskriminering av idéburna barn- och ungdomsorganisationer
- Kortsiktiga projektmedel dominerar
- Osäkerhet kring framtida offentlig finansiering
- Risk för att ansvar flyttas utan att se helheter
- Svag utveckling av kooperativa och alternativa modeller

Inriktning

- Skapa långsiktighet i offentlig bidragsgivning och finansiering
- Stärka civilsamhällets roll som partner/kompletterande aktör
- Utveckla alternativa finansieringsmodeller utanför offentlig sektor

Föreslagna åtgärder

- Utveckla modeller för kommunalt stöd till barn- och ungdomsorganisationer, samlingslokalorganisationer, kulturföreningar, studieförbund m.fl.
 - Utveckla partnerskap istället för projekt
 - Utveckla alternativa lokala finansieringslösningar
 - Stimulera samverkan med näringslivet
 - Säkerställa att ersättningssystem inte missgynnar ideella krafter
-

Avslutande summering

Civilsamhällets utveckling i Skaraborg handlar ytterst om att:

- Möta verkliga behov hos människor
- Skapa meningsfulla sammanhang
- Bygga stolthet och identitet i lokalsamhället
- Stärka demokratin

Det som engagerar är:

- Gemenskap
- Möjlighet att bidra
- Känslan av att göra skillnad

En stark utveckling sker där:

- Civilsamhället ges utrymme
- Offentliga aktörer visar tillit
- Lokala initiativ får växa